

hogeschool
Windesheim

HET IS HIER GEWOON GEZELLIG!

KWALITATIEVE EVALUATIE DAGARRANGEMENTEN,
WELZIJSORGANISATIE DE SCHOOL

Lectoraat Klantenperspectief in Ondersteuning en Zorg, Windesheim

Pamela Jakobs en Charlotte Vissenberg, september 2023

VOORWOORD

De Schoor

Wij kijken terug op een prettige samenwerking met de Gemeente Almere en Hogeschool Windesheim wat er mede aan heeft bijgedragen dat de medewerkers van De Schoor met grote betrokkenheid hun aandeel geleverd hebben in dit onderzoek. Dagelijks doen we ons werk met passie en bevoegenheid en laten we graag zien wat we doen en vooral waarom we doen wat we doen. Mede dankzij de toegankelijkheid en nieuwsgierigheid van de onderzoeker van Windesheim én de betrokkenheid van de ouders en de kinderen ligt er nu een voor ons herkenbaar rapport.

Dit rapport is voor ons een bevestiging dat we op het juiste spoor zitten, dat we goed aansluiten bij de (pedagogische) vraag vanuit de gezinnen binnen de samenleving, in de wijken en stadsdelen van Almere. Het rapport geeft duidelijk weer dat de Dagarrangementen een veilige plek zijn voor kind en ouder en dus een goede basis bieden, waar de kinderwerkers hun preventieve en signalerende/adviserende rol kunnen innemen. Die is o zo belangrijk in de samenwerking met de ouders en de kinderen. De kinderwerkers bieden de ouders een steuntje in de rug zodat ze weer vooruit kunnen. De veilige plek, de betrokkenheid en de deskundigheid van de kinderwerkers bieden de kinderen houvast en dat draagt bij aan het bereiken van hun persoonlijke doelen. Daarnaast laat het rapport zien dat de Dagarrangementen ondersteunend zijn aan de jeugdhulpverlening.

De uitkomsten van dit onderzoek gaan wij toepassen bij het optimaliseren van onze programmatheorie en bij de doorontwikkeling van de methodiek. Daarnaast blijven wij alert op de ontwikkelingen binnen de samenleving en vanuit het kinderwerk vooral op de ontwikkelingen rondom kinderen van 4 tot 14 jaar. Op die manier blijven we aansluiten bij de (pedagogische) vragen van ouders in buurt, wijk en stad. Het bieden van een veilige plek en meedoen mogelijk maken zijn de uitgangspunten en vormen de basis voor verdere (persoonlijke) ontwikkeling.

Erna Driessen
Manager Jeugd
De Schoor, Welzijn in Almere

Gemeente Almere

Hoe dragen wij als partners in de stad samen bij een stevige pedagogische basis? De gemeente als financieel en inhoudelijke partner, de Schoor als uitvoerend expert en Windesheim als praktijkgericht onderzoeksinstituut en kennispartner hebben intensief samengewerkt bij de voorbereiding en uitvoering van deze opdracht. Zo krijgen we zicht op waar wij staan, wat goed gaat, wat beter kan en wat onmisbaar is in onze stad.

De goede, open samenwerking tussen de drie betrokken partijen, was een voorwaarde voor de uitvoering van dit onderzoek. De inzet en betrokkenheid van de organisatie van de Dagarrangementen en de betrokkenheid van de onderzoekers van Windesheim waren hard nodig om ervoor te zorgen dat dit onderzoek het inzicht kan geven dat het nu biedt. Dit inzicht maakt dat wij beleidsmatig en inhoudelijk richting kunnen kiezen.

Afdeling Onderwijs, gemeente Almere

Lectoraat Klantenperspectief in Ondersteuning en Zorg en Flevi's Kenniswerkplaats

Dit onderzoek had niet plaats kunnen vinden zonder de prettige samenwerking met de medewerkers van de Schoor. Zij hebben een belangrijke rol gespeeld bij het organiseren van de interviews met ouders. Verder hebben ze het lectoraat de mogelijkheid gegeven om meerdere dagdelen mee te laten

lopen met het programma de Dagarrangementen. Hiervoor wil het lectoraat het management en alle andere betrokken werknemers van de Schoor bedanken.

Dit onderzoek laat zien op welke wijze welzijnswerk een belangrijke functie speelt in de wijk en hoe het bijdraagt aan het versterken van de pedagogische basis van gezinnen. In mijn optiek is de kracht van de kinderwerkers dat ze op een onopvallende en informele manier een steuntje in de rug bieden aan ouders en kinderen en continu bouwen aan een goede samenwerkingsrelatie. Ze gebruiken hierbij creatieve oplossingen, bijvoorbeeld het meegeven van eten voor thuis of het maken van een praatje met ouders met een kopje thee erbij.

De kinderwerkers lijken met veel lenigheid en een groot inlevingsvermogen om te kunnen gaan met de dagelijkse uitdagingen. Voor kinderen die het thuis niet makkelijk hebben, is de Dagarrangementen een uitvalbasis. Op mijn vraag aan de kinderen: hoe vinden jullie het hier? Kreeg ik altijd het antwoord: 'Het is hier gewoon gezellig!'

Pamela Jakobs
Onderzoeker en projectleider
Lectoraat KIOZ en Flevis kenniswerkplaats jeugd
Hogeschool Windesheim in Almere

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....	2
Inhoudsopgave.....	4
Samenvatting	5
1. Inleiding.....	6
2. De Dagarrangementen	7
2.1 Het programma.....	7
2.2 Maatschappelijke context van de Dagarrangementen.....	8
3. Methode	9
3.1 Onderzoeksdesign	9
3.2 Onderzoek setting.....	9
3.3 Dataverzameling.....	9
3.4 Analyse.....	10
4. Resultaten	11
4.1 Toeleiding naar de Dagarrangementen.....	11
4.2 Ervaringen van ouders.....	13
4.3 Programmatheorie in de praktijk	16
4.5 Reflectie van de kinderwerkers	19
5 Conclusie en Discussie	21
5.1 Conclusie.....	21
5.2 Discussie.....	22
6. Bronnenlijst	23

SAMENVATTING

Dit rapport bevat een kwalitatieve evaluatie van het programma de Dagarrangementen van welzijnsorganisatie de Schoor. Het onderzoek is uitgevoerd door het lectoraat Klantenperspectief in Ondersteuning en Zorg tussen februari 2023 en september 2023, in opdracht van gemeente Almere. Gemeente Almere wil meer inzicht in de wijze waarop de praktijk invulling geeft aan de beoogde programmadoelen en hoe het programma door de doelgroep en de kinderwerkers wordt ervaren.

Vraagstelling

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Hoe ziet de toeleiding en de uitvoering van de methodiek de Dagarrangementen eruit, hoe verhoudt dit zich met elementen uit de programmatheorie en hoe ervaren ouders en de kinderwerkers de methodiek in de praktijk?

De deelvragen van deze evaluatie zijn:

1. Op welke wijze en met welke redenen zijn jeugdigen ingestroomd in de dagarrangementen?
2. Wat zijn de verwachtingen van ouders van het programma en komen die overeen met de uitvoering?
3. Hoe ervaren ouders en de kinderwerkers de methodiek?
4. Op welke wijze komen elementen (taalontwikkeling, gezonde eetgewoonten en gezonde sociaal- emotionele ontwikkeling) uit de programmatheorie tot uiting in de praktijk?
5. Hoe verhoudt bovenstaande zich tot de elementen uit de huidige programmatheorie (visie, doelgroep, werkzame elementen)

Conclusies

Uit deze evaluatie blijkt dat het programma kinderen ondersteunt met een ontwikkelvraag. Deze kinderen komen uit gezinnen met uitdagingen op verschillende leefgebieden. Verder blijkt dat het aanmeldingsproces van het programma flexibel is georganiseerd. Dit heeft als voordeel dat het programma laagdrempelig is. Tegelijkertijd zou het kunnen zijn dat een deel van de beoogde doelgroep mogelijk niet wordt bereikt.

Uit deze evaluatie blijkt verder dat ouders door het programma positieve ontwikkelingen zien bij hun kinderen op het gebied van taalvaardigheid, gehoorzaamheid en sociale vaardigheden en dat dit overeenkomt met de verwachtingen die ouders hadden bij de aanmelding. Bovendien toont het onderzoek dat de betrokkenheid van het programma bijdraagt aan het verminderen van de draaglast en het empoweren van ouderschap van een gemarginaliseerde doelgroep.

Een andere conclusie van deze evaluatie is dat het programma een goede aansluiting maakt met de doelgroep. Mede door de houding en inzet van de kinderwerkers en de ervaren positieve effecten op kinderen en gezinnen heeft het programma positieve bijdrage in het versterken van de pedagogische basis van de meest kwetsbare wijken van Almere.

Uit de evaluatie komt ook naar voren dat er nog verbetermogelijkheden zijn op het gebied van professionalisering en het formuleren van praktische richtlijnen. Deze verbetermogelijkheden zijn door de kinderwerkers en teamleider onderschreven en zij willen meewerken aan de doorontwikkeling van het programma.

1. INLEIDING

Aanleiding van dit onderzoek

De Dagarrangementen is een naschoolse voorziening van de Schoor en is bedoeld voor kinderen die leven in een kwetsbare situatie en een ontwikkelachterstand hebben. Gemeente Almere subsidieert het programma uit onderwijsmiddelen. Gemeente Almere wil graag meer inzicht in de wijze waarop de praktijk invulling geeft aan de beoogde programmadoelen en hoe het programma door de doelgroep wordt ervaren. Het Lectoraat Klantenperspectief in Ondersteuning is gevraagd om een kwalitatieve evaluatie uit te voeren. Gemeente Almere wil de opgedane kennis toepassen bij beleidsbesluiten. De Schoor wil de uitkomsten van het onderzoek toepassen bij het optimaliseren van hun programmatheorie en voor de doorontwikkeling van de methodiek.

Vraagstelling

Deze rapportage bevat de kwalitatieve evaluatie van het programma de Dagarrangementen. Het onderzoek is van januari tot en met september 2023 uitgevoerd. De centrale onderzoeksvraag luidt:

Hoe ziet de toeleiding en de uitvoering van de methodiek de Dagarrangementen eruit, hoe verhoudt dit zich met elementen uit de programmatheorie en hoe ervaren ouders en de kinderwerkers de methodiek in de praktijk?

De deelvragen van deze evaluatie zijn:

1. Op welke wijze en met welke redenen zijn jeugdigen ingestroomd in de dagarrangementen?
2. Wat zijn de verwachtingen van ouders van het programma en komen die overeen met de uitvoering?
3. Hoe ervaren ouders en de kinderwerkers de methodiek?
4. Op welke wijze komen elementen (taalontwikkeling, gezonde voeding en gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling) uit de programmatheorie tot uiting in de praktijk?
5. Hoe verhoudt bovenstaande zich tot de elementen uit de huidige programmatheorie (visie, doelgroep, werkzame elementen)

Leeswijzer

Hoofdstuk twee behandelt de methodiek en de context van het programma. Hoofdstuk drie beschrijft de onderzoeksmethode. Hoofdstuk vier geeft een overzicht van de onderzoeksresultaten en tot slot, komt in hoofdstuk vijf de conclusie en discussiepunten van de evaluatie aan bod.

2. DE DAGARRANGEMENTEN

In dit hoofdstuk is de context beschreven waarin de evaluatie is uitgevoerd. De beschrijving van de methodiek Dagarrangementen is geput uit beleidsstukken en gesprekken met professionals van de Schoor die zijn betrokken bij het programma.

Allereerst behandelen we de doelstelling, methodiek en de doelgroep van het programma. Daarna geven we een beschrijving van het functieprofiel van de kinderwerkers van het programma. Vervolgens geven we een weergave van hoe de wijken er op economische en sociale wijze eruit zien waarin het programma actief is.

2.1 HET PROGRAMMA

De Dagarrangementen is een naschoolse voorziening voor kinderen die een ontwikkelachterstand hebben en leven in een kwetsbare thuissituatie. Het is een onderdeel van het jeugd aanbod van welzijnsorganisatie de Schoor en het wordt gefinancierd uit gemeentelijke budgetten voor onderwijsbevordering van leerlingen met een achterstand.

Perceptie van ouders

Hoewel de Dagarrangementen een ondersteuningsprogramma is voor een specifieke doelgroep, komt het voor dat ouders en kinderen die gebruik maken van de Dagarrangementen, de Dagarrangementen ervaren een reguliere buitenschoolse opvang. Dit onderzoek heeft niet verkend waarom ouders de Dagarrangementen ervaren als een buitenschoolse opvang. Voor de leesbaarheid van het rapport hebben we ervoor gekozen om deze term niet in de onderzoeksresultaten te gebruiken, behalve in het geval we respondenten citeren.

Doelstelling

De Dagarrangementen is een aanpak die meer dan 20 jaar geleden is ontwikkeld. Met de komst van dit programma speelde de Schoor in op de behoeften van professionals, scholen, gezinnen en gemeente Almere om kinderen in moeilijke thuissituaties naschoolse ondersteuning te bieden bij het verbeteren van hun welbevinden, sociaal-emotionele ontwikkeling en taalontwikkeling. Daarbij heeft het programma ook aandacht voor het aanleren van gezonde eetgewoontes en het bieden van een gezellige ontspanningsplek.

Het huidige onderzoek richt zich alleen op de doelen sociaal-emotionele ontwikkeling, taalontwikkeling en gezonde eetgewoontes en niet op welbevinden. Het concept welbevinden is een breed begrip dat in dit onderzoek niet haalbaar was om te onderzoeken.

Elementen methodiek

De Schoor realiseert haar programmadoelstellingen op verschillende manieren. Uit de stukken komt naar voren dat zij kinderen sociale en speelse activiteiten, gezamenlijke eetmomenten, bewegingsactiviteiten, persoonlijke aandacht, dagritme en structuur bieden.

Naast het bieden van zinvolle ondersteuning aan kinderen, biedt het programma ook ouders ondersteuning bij opvoedvragen en andere uitdagingen. Geïnterviewde ouders gaven aan dat zij de kinderwerkers goed kennen en dat zij de relatie met de kinderwerkers als prettig ervaren. De kinderwerkers vertelden ook dat zij soms met ouders meegaan naar gesprekken met instanties zoals het wijkteam of de JGZ. Daarbij geeft de teamleider aan dat ze ook ondersteuning bieden aan gezinnen door bijvoorbeeld eten aan kinderen mee te geven voor thuis.

Doelgroep

Het programma ondersteunt een brede doelgroep. In principe is het afhankelijk van de thuissituatie van het kind en de vragen van ouders en school met betrekking tot de ontwikkeling van kinderen. De Schoor noemt verschillende voorbeelden van kwetsbare thuissituaties, waaronder ouders die in een stressvolle toestand verkeren, ouders met opvoedonmacht, gezinnen die leven in armoede, grote gezinnen die klein zijn behuisd en ieder type thuissituatie die het maken van huiswerk en het leren belemmert.

Kwaliteitseisen van de kinderwerkers

Op de groepen van de Dagarrangementen staan begeleiders die worden geduid met de titel kinderwerker. In dit rapport hanteren we deze titel. In de beleidsstukken hebben we weinig informatie kunnen vinden over het vereiste functieprofiel van de kinderwerkers. Uit de gesprekken met de kinderwerkers van het programma komt naar voren dat ze minimaal in bezit zijn van een diploma in Social Work MBO 3 of zijn daarvoor in opleiding. Tijdens de observaties kwam naar voren dat de kinderwerkers graag met kinderen werken. Verder is naar voren gekomen dat de kinderwerkers op de groepen altijd een vier-ogen-principe hanteren. Daarnaast biedt het programma ook stageplekken voor MBO Social Work studenten

2.2 MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT VAN DE DAGARRANGEMENTEN

Het programma is inmiddels uitgebreid naar vijf locaties die zijn gelegen in wijken met een lage sociaaleconomische status. De wijken waarin de Schoor met haar programma actief is zijn Molenbuurt, De Hoven, Danswijk, Stedenwijk en Staatsliedenwijk. Met gebruik van opensource databronnen van onder andere gemeente Almere, de GGD en het CBS hebben we de sociaaleconomische status van wijkbewoners in kaart gebracht. Deze cijfers staan weergegeven in tabel 1. De cijfers zijn afgezet tegen cijfers van Almere in het algemeen.

Tabel 1 overzicht van sociaal economische indicatoren op wijk- en stadsniveau.

Wijk	Molenbuurt	De Hoven	Danswijk	Stedenwijk	Staatsliedenwijk	Almere
Laag/middelbaar opleidingsniveau (%) ¹	81.4	82.0	77.0	84.7	82.0	71.2
Hoog opleidingsniveau (%) ¹	18.6	18.0	23.0	15.3	18.0	18.8
Gemiddelde inkomen inwoner ¹	22.100	22.300	25.599	21.000	19.600	28.100
Moeite met rondkomen 18-65 jr. (%) ²	35	36	28	55	43	26
Overgewicht 18 jr. (%) ³	26	22	19	24	28	20
Eenzaamheid 18-65 jr. (%) ²	52	55	50	55	63	48

3. METHODE

Dit hoofdstuk beschrijft welke methode voor de evaluatie is toegepast. In de eerste paragraaf is het onderzoeksdesign beschreven en in de tweede paragraaf komt de onderzoeksetting aan bod. In de derde paragraaf is de wijze van dataverzameling toegelicht en de vierde paragraaf beschrijft de wijze waarop de data analyses zijn uitgevoerd.

3.1 ONDERZOEKSDESIGN

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden die in paragraaf 1.3 staan beschreven, is voor de dataverzameling gekozen voor verschillende kwalitatieve onderzoeksmethoden. Meerdere onderzoeksmethoden dragen bij aan datatriangulatie waardoor de validiteit van het onderzoek groter wordt. Allereerst hebben we semi-gestructureerde diepte interviews gehouden op basis van een topiclijst, vervolgens hebben we vier kijkdagen aan de hand van een checklist afgenomen en tot slot hebben we een focusgroep gehouden met de kinderwerkers van het programma. Tussentijds heeft een validatiecheck met de teamleider plaatsgevonden.

3.2 ONDERZOEK SETTING

De evaluatie is uitgevoerd op twee verschillende locaties van de Dagarrangementen: De Wieken en Stedenpunt. We hebben op Stedenpunt drie interviews afgenomen en bij de Wieken twee interviews. Hiervoor hebben we gekozen omdat Stedenpunt een grotere locatie is.

3.3 DATAVERZAMELING

De wijze waarop we de onderzoeksdata hebben verzameld is per type onderzoeksmethode (interviews, kijkdagen en focusgroep) beschreven.

Interviews met ouders

De coördinator heeft een rol gespeeld bij het werven van ouders voor de interviews. Zij heeft de ouders geselecteerd op basis van hun langdurige ervaring met het programma, hun beschikbaarheid en hun bekwaamheid in de Nederlandse taal.

Door middel van een informatiebrief over het onderzoek zijn de respondenten geworven. In totaal hebben we vijf interviews afgenomen, waarvan 1 interview met een schoonzus, 1 interview met een vader en 3 interviews met moeders. De interviews zijn afgenomen op de locatie van het programma. De interviews duurden tussen de 45 en 75 minuten en zijn aan de hand van een topiclijst afgenomen. De interviews zijn auditief opgenomen en verbatim getranscribeerd.

De onderzoeker heeft de respondent om toestemming gevraagd voor het verzamelen van (persoons) gegevens, opname van het interview, het gebruik van de informatie voor onderzoek en het verwerken van de informatie ten bate van de gemeente Almere. De respondenten hebben voor hun deelname een tegoedbon van 15 euro ontvangen.

Kijkdagen

Op basis van de ervaringen van de respondenten en de programmatheorie hebben we een checklist opgesteld voor de kijkdagen. Het handelen van de professionals, de algemene sfeer in de groep, de activiteiten en de inrichting van de locatie stonden tijdens de kijkdagen centraal.

In totaal hebben we vier kijkdagen gehouden. De kijkdagen zijn gehouden op momenten dat de kinderen van de geïnterviewden aanwezig waren.

De kijkmiddagen hebben geduurd van 14:00 tot 17:30. De onderzoeker heeft tijdens de kijkmomenten geparticipeerd in het dagprogramma, die ongeveer duurde van 14:00 tot en met 18:00. De onderzoeker is door de begeleider voorgesteld aan de kinderen als iemand die een dag meeloopt. Tijdens de activiteiten hebben zich kleine gesprekjes voorgedaan tussen de onderzoeker en kinderen. Deze gesprekken zijn voornamelijk door de kinderen geïnitieerd. De gespreksonderwerpen liepen uiteen, van ervaringen met het programma tot aan thema's waarover de kinderen wilden praten, zoals lievelingseten en -films. De onderzoeker heeft verslagen gemaakt van haar observaties.

Focusgroep met professionals

In de focusgroep zijn de resultaten uit de interviews en de tussentijdse conclusies gepresenteerd. Op basis hiervan zijn de kinderwerkers met elkaar in gesprek gegaan over de wijze waarop ze in de praktijk vormgeven aan de programmatheorie en de verbeterpunten die zij voor zich zien.

Alle kinderwerkers hebben deelgenomen aan de focusgroep. De onderzoeker heeft de focusgroep begeleid met een topiclijst en een collega-onderzoeker heeft tijdens het gesprek aantekeningen gemaakt. Deze zijn naderhand uitgewerkt tot een gedetailleerd verslag.

3.4 ANALYSE

De interviewdata, verslagen van de kijkdagen en de focusgroep zijn thematisch gecodeerd en geanalyseerd met behulp van kwalitatieve analysesoftware.

4. RESULTATEN

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het evaluatieonderzoek beschreven. De resultaten worden afgewisseld met fictieve gezinnen. Deze gezinnen zijn geconstrueerd aan de hand van alle verzamelde data op een geanonimiseerde wijze. De uitkomsten van het onderzoek zijn beschreven aan de hand van een aantal thema's. De thema's zijn: toeleiding naar de Dagarrangementen (§4.1), ervaringen van ouders (§4.2), methodiek in de praktijk (§4.3) en tot slot, ervaringen van de kinderwerkers (§4.4)

4.1 TOELEIDING NAAR DE DAGARRANGEMENTEN

Welke gezinnen maken gebruik van het programma

Uit de interviews en de focusgroep komt naar voren dat het naschoolse programma hoofdzakelijk gezinnen ondersteunt die leven in een kwetsbare situatie. Alle gezinnen hebben te maken (gehad) met meerdere problemen op verschillende leefgebieden. Zo geven de geïnterviewden aan dat ze weinig financiële ruimte hebben, gezinsleden één of meer lichamelijke of geestelijke beperkingen hebben, voltijds mantelverzorger zijn, niet in het bezit zijn van een verblijfsvergunning of bezig zijn met een inburgeringstraject. Daarnaast geeft de meerderheid van de respondenten aan dat ze klein behuisd zijn. Een aantal ouders slaapt bijvoorbeeld met hun kinderen in de woonkamer en anderen geven aan dat ze nauwelijks ruimte hebben om speelgoed en spullen op te bergen. Verder is door een aantal respondenten genoemd dat zij negatieve ervaringen hebben gehad met zorginstellingen en onderwijsinstellingen. Ze hebben bijvoorbeeld last gehad van racisme door professionals, of hebben ervaren dat hen gedwongen vrijwillige ondersteuning op werd gelegd. Een groot deel van de respondenten geeft ten slotte aan dat de omstandigheden waarin zij leven belastend zijn en invloed hebben op de opvoeding en ontwikkeling van hun kinderen.

'Het punt is dat je als moeder wordt wijsgemaakt, dat omdat iemand een melding doet bij Veilig Thuis, dat je dan aan hun (Veilig Thuis) vast zit, en alles wat zij zeggen dat je dat moet doen. Ja totdat ik er dus achter kom van ja maar zo is het niet. Ik belde op een gegeven moment mijn huisarts op, vorig jaar, en toen zeg ik tegen mijn huisarts van goh, ik zeg ik wil graag met mijn hulpverlening stoppen. Waarop de assistent vraagt: 'het is toch vrijwillig?'. Toen had ik zoiets van twee jaar lang heb ik mensen in mijn huis gehad die mij gingen vertellen hoe ik alles moest doen, wat me heel veel stress opgeleverd heeft.' (Ouder)

Tegelijkertijd geven de meeste geïnterviewden aan dat ze zich – naar omstandigheden – goed kunnen redden. Deels geven ze aan dat dit komt door hun persoonlijke eigenschappen, zoals creativiteit, optimisme, standvastigheid, open staan voor mogelijkheden en kansen. Daarbij geven ze aan dat hulpbronnen van buitenaf hierbij een belangrijke rol spelen, zoals hun sociale netwerk (familie en vrienden), financiële ondersteuning, bijvoorbeeld toelagen en uitkeringen. En dankzij de ondersteuning van de Dagarrangementen.

'Je dochter van school halen is ook niet de ideale oplossing, maar ik had geen andere keuze. De school wilde en kon mijn kind niet onderwijzen. Toen ben ik thuisonderwijs gaan geven, maar je wilt wel dat t je kind ook kan spelen met anderen. En toen kwam voor ons dus de reddende engel, en dat was dus zeker de Dagarrangementen. Ik word er emotioneel van.. want het was een hele heftige tijd' (Ouder)

Waarom ouders hebben gekozen voor de Dagarrangementen

In de interviews met ouders en schoonzus zijn de overwegingen genoemd om hun kinderen naar het naschoolse ondersteuningsprogramma te brengen. Alle respondenten geven hiervoor meerdere redenen. Meest genoemde reden is dat de reguliere opvang voor hun kinderen geen mogelijkheid is, omdat het te duur zou zijn. Hierbij geeft de meerderheid van de respondenten aan dat zij vermoeden dat de Schoor meer ondersteuning en persoonlijke aandacht biedt dan de commerciële kinderopvang.

'Bij een reguliere opvang zou hij niet de ondersteuning krijgen die hij nu krijgt. Ze bekijken hier per kind wat ze nodig hebben. En een normale opvang, ik bedoel er niks negatiefs mee, maar het is puur opvang hè, de kinderen worden gehaald van school, of ze worden daar naartoe gebracht. Natuurlijk doen ze wel dingen met die kinderen, maar het is niet zoals hier.' (Ouder)

Daarnaast is de ontwikkeling van het kind genoemd. Alle respondenten geven aan dat hun kinderen nog stappen moeten maken op gebieden, zoals taal, sociale vaardigheden of leren gehoorzamen. De respondenten geven aan het belangrijk te vinden dat hun kinderen zich hierin ontwikkelen door middel van speelse gezamenlijke activiteiten en vinden de Dagarrangementen een geschikte plek vanwege de betrokkenheid en oprechtheid van de kinderwerkers. Opvallend is dat bij de meeste gezinnen enkel één kind naar de Schoor gaat. Broers en zussen gaan na schooltijd over het algemeen naar huis. De genoemde reden hiervoor is dat de andere kinderen geen extra ondersteuning nodig hebben.

Ten slotte geeft een groot deel van de geïnterviewden aan dat de kinderen zonder ondersteuning van de Schoor veel televisie zouden kijken, op een telefoon of tablet zouden zitten of alleen op straat zouden spelen.

'Mijn kind wil altijd op de computer of de telefoon spelletjes spelen. En ja dat kan niet, dan maak je geen vriendjes. Daarom zit mijn kind op de opvang. Ze leren daar andere dingen, dan alleen maar filmpjes kijken of computerspelletjes spelen.' (Ouder)

Naast het ontwikkelen van vaardigheden vinden respondenten de Dagarrangementen een geschikte plek, omdat het een leuke en gezellige vrijetijdsbesteding is. De meerderheid van de geïnterviewde ouders geeft aan dat hun kinderen voorheen somber, eenzaam, onzeker, onrustig of ongeconcentreerd waren. Daarnaast zijn er ook overwegingen genoemd op gezinsniveau. Zo is aangegeven dat ouders een opvangplek voor hun kind zochten vanwege hun (onregelmatige) werk, opleiding, mantelzorg, het huishouden en hun rust.

Fictief gezin gevlucht uit Syrië (fictief)

'De Schoor is voor mijn dochter een plek om kind te zijn en ik heb zelf meer leuke contacten in de wijk.'

Moeder en vader zijn met hun dochter Tara uit Syrië gevlucht. Hun integratie en de opvoeding kost hun veel mentale energie. Vader is ziek en kan daardoor niet meehelpen in het gezin. Hierdoor ligt veel verantwoordelijkheid bij moeder. Dit is voor haar zwaar waardoor ze vaak moe is. Ze is momenteel op zoek naar een baan die ze goed kan combineren met haar gezinsleven. Het gezin heeft daarbij moeite om te wennen aan de Nederlandse cultuur. 'Iedereen zit alleen maar binnen op de bank. Ik mis de kleine gesprekjes buiten. Dat was in Syrië heel normaal'

Moeder gunt Tara om kind te zijn en dat zij de Nederlandse taal beter leert spreken. 'Thuis is ze erg druk en heeft ze niemand om mee te spelen. En vader heeft behoefte aan veel rust. Hierdoor ontstaan er soms spanningen. Thuis zit Tara veel achter de televisie, want dan maakt ze niet zoveel lawaai. Maar eigenlijk wil ik dat niet, want het is niet goed voor haar ontwikkeling.'

Tara gaat sinds drie jaar naar de Dagarrangementen. Daar speelt ze met leeftijdsgenootjes en raakt ze haar energie kwijt. Inmiddels spreekt haar dochter beter de Nederlandse taal en is ze rustiger. Bovendien kent de moeder dankzij het programma ook andere ouders in de wijk. De kinderwerkers hebben haar geholpen bij het vinden van een passende vrijwilligersbaan.

Hoe ouders in aanraking zijn gekomen met het naschoolse programma van de Schoor

De geïnterviewde ouders geven aan dat ze op verschillende manieren in aanraking zijn gekomen met het programma. Zo is genoemd dat de aanmelding bij de Dagarrangementen verliep via de brede school (SamenSpel) waar hun kind op zit. Daarnaast is aangegeven dat ouders het programma zelfstandig hebben gevonden, bijvoorbeeld door een flyer, website of een kennis.

De kinderwerkers noemen verschillende aanmeldingscriteria en de wijze waarop de beoordeling verloopt. Eén van de kinderwerkers houdt een intakegesprek met ouders. In dit gesprek komen thema's aan bod, zoals: motivatie van ouders, beoogde doel en thuissituatie. Op basis van dat gesprek wordt de beoordeling gedaan. Voor deze beoordeling is geen standaard protocol. Per situatie bekijkt het personeel wat de mogelijkheden zijn. In principe zijn het gezinnen die in een kwetsbare positie leven en waarvan het kind extra ondersteuning bij zijn/haar ontwikkeling kan gebruiken. Wanneer kinderen door een jeugdzorgorganisatie, JGZ Almere of door een interne begeleider zijn aangemeld dan krijgen zij over het algemeen voorrang.

Wachlijsten bij de Dagarrangementen

De kinderwerkers noemen dat bij beide locaties wachtlijsten zijn waardoor zij niet altijd kinderen meteen kunnen opvangen. Wanneer sprake is van spoed dan maken ze daarvoor ruimte vrij. Door bijvoorbeeld in overleg met ouders van andere kinderen het aantal dagen ondersteuning te verlagen. Geïnterviewde ouders geven ook aan dat hun kinderen minder vaak gaan dan voorheen, omdat ze plaats moesten maken voor een ander kind. Ze geven aan dit te begrijpen, maar vinden dit tegelijkertijd ook jammer, want hierdoor krijgen hun kinderen minder begeleiding.

4.2 ERVARINGEN VAN OUDERS

Over het algemeen zijn de respondenten zeer tevreden over de Dagarrangementen. Ouders geven aan dat hun verwachtingen van het programma bij aanmelding positief waren en dat de verwachtingen die ze hadden overeenkomen met de praktijk.

In deze paragraaf staan verder de onderzoeksresultaten beschreven die betrekking hebben op de ervaringen van de geïnterviewden met het programma. Deze zijn beschreven aan de hand van de thema's: inspelen persoonlijke behoeften, vooruitgang ontwikkeling van de kinderen, invloed van de Dagarrangementen op ouders en het gezin en ten slotte de verbeterpunten die zijn genoemd door de respondenten.

Inspelen persoonlijke behoeften

Respondenten noemen dat de kinderwerkers persoonlijke aandacht geven. Afhankelijk van wat de behoefte van het kind is, wordt hier door de kinderwerkers op ingespeeld. Zo geeft een respondent aan dat haar kind soms een stille plek nodig heeft en dat de kinderwerkers haar kind hierbij helpen. Een andere respondent waardeert het bijvoorbeeld dat zijn dochter met de kinderwerkers kan praten over onderwerpen die gerelateerd zijn aan de pubertijd. Thuis zijn hier geen mogelijkheden voor.

Respondenten die geworven zijn op de locatie Stedenpunt, geven aan dat de kinderen werken met persoonlijke doelen en dat zij daar leren op te reflecteren. Ze geven aan dat hun kinderen beter begrijpen welk invloed hun gedrag heeft op anderen.

Verder geven de geïnterviewden aan dat kinderen actief op de hoogte worden gebracht van activiteiten van de Schoor die bedoeld zijn voor alle kinderen uit de buurt. De kinderen die naar de Dagarrangementen gaan hoeven hiervoor niets te betalen. Daarbij geven respondenten aan dat de kinderwerkers van de Dagarrangementen hen hebben geholpen bij het aanvragen van een Jeugdfonds Sport en Cultuur voor hun kind.

Alleenstaande vader zonder verblijfsvergunning (fictief)

'Ze tonen veel liefde en betrokkenheid. Ze komen in hun vrije tijd kijken naar de dansvoorstellingen van mijn dochters.'

Vader is Peruaans en heeft drie dochters. Vader heeft geen verblijfsvergunning en kan hierdoor geen legaal werk doen. Zijn oudste zoon is een paar jaar geleden overleden, dit heeft een grote weerslag op het gezin. 'We dragen dit verlies iedere dag met ons mee.'

Doordat vader geen legaal werk kan doen en geen recht heeft op een zorgverzekering en toeslagen is het leven van dit gezin behoorlijk onzeker. Vader is door zijn negatieve ervaringen met de overheid en instellingen wantrouwend geworden. De twee jongste dochters Martha en Adriane gaan naar de Dagarrangementen voor extra begeleiding bij hun ontwikkeling en voor het leren van de Nederlandse taal.

Aanvankelijk vond vader het moeilijk om de begeleiding te vertrouwen. Doordat de begeleiders zich ontfermen over Martha en Adriane en goed naar ze luisteren heeft vader het gevoel dat hij en zijn dochters zichzelf kunnen zijn. Zijn dochters kunnen bij de kinderwerkers terecht met vragen over volwassen worden en het bespreken van thema's zoals menstruatie en verliefdheid. Waardoor vader de kinderwerkers ziet als medeopvoeders van zijn kinderen. Bovendien spreken zijn dochters inmiddels beter Nederlands dan hijzelf.

'Op de vorige school van mijn dochters hadden we last van racisme en voelden we ons daardoor onveilig. Uiteindelijk zijn ze gewisseld van school. Dat was voor mijn dochters erg verdrietig. Bij het diverse team van de Dagarrangementen voelen we ons gelukkig thuis.'

Voortuitgang ontwikkeling van de kinderen

De geïnterviewden geven verder aan dat ze vooruitgang zien bij hun kinderen op het gebied van spreekvaardigheid, gedrag en sociale omgang. Zo geven ouders aan dat de kinderwerkers de kinderen op een goede manier verbeteren wanneer zij een taalfout maken. Sommige ouders geven aan dat ze dit niet zelf kunnen doen vanwege hun eigen taalbarrière.

Verder is genoemd dat hun kinderen beter gehoorzamen thuis, zoals rekening houden met elkaar, de ander uit laten praten en minimaal met twee woorden praten. Respondenten geven aan dat dit komt doordat de kinderwerkers op een respectvolle en duidelijk manier continu omgangs- en gedragsregels uitleggen en structuur bieden. Daarnaast geven respondenten aan dat hun kinderen sinds de naschoolse ondersteuning beter met andere kinderen kunnen omgaan. Kinderen leren samen te

spelen en te delen. Een aantal ouders geeft aan dat hun kinderen voor het eerst vriendjes en vriendinnetjes heeft sinds de Dagarrangementen.

'Ze heeft nu ook vriendjes. Ja eerst was het echt moeilijk voor haar om met andere kinderen samen te spelen. Ze wilde iets, maar ze kon niet vertellen wat dat precies was. Maar nu bij de Dagarrangementen gaat dat veel beter.' (Ouder)

Ten slotte hebben de respondenten aangegeven dat in het programma van De Schoor veel beweegrijke- en speelactiviteiten worden aangeboden waardoor de kinderen weinig op een telefoon en tablet zitten. Ouders geven aan dat hun kinderen hierdoor meer voldaan en rustiger zijn wanneer ze thuishouden. De geïnterviewden geven aan dat het voor henzelf niet mogelijk is om met de kinderen te spelen, omdat ze daar fysiek niet toe in staat zijn, werkverplichtingen hebben, druk zijn met de opvoeding van hun kleinere kinderen of mantelverzorger zijn.

Invloed van het programma op ouders/gezin

Alle respondenten geven aan dat het programma een positieve bijdrage levert aan hun gezinsleven. Zo is bijvoorbeeld door een aantal geïnterviewden aangegeven dat het programma voor hunzelf en voor hun kind een veilige plek is. Ze hebben het gevoel dat iedereen zichzelf mag zijn doordat kinderwerkers tekortkomingen en afwijkingen van kinderen niet problematiseren, maar juist hun talenten benadrukken. Verder geven sommige respondenten aan dat het programma hen helpt bij de opvoeding van hun kinderen, doordat de kinderwerkers op een respectvolle wijze in gesprek gaan met ouders over de opvoeding, maar ook doordat zij hun kinderen opvoeden. Tot slot, hebben respondenten die negatieve ervaringen hebben met het onderwijs en jeugdzorg aangegeven dat zij zich gehoord en gesterkt voelen door het programma en dat zij dit waarderen.

'Ja, het (Dagarrangementen) heeft me geholpen om mijn rust terug te krijgen. En te leren accepteren van het is oké dat ik moeder ben op mijn manier. En eigenlijk doordat je als ouder mee kan kijken en ziet wat het doet bij jouw kind, en ze niet tegen je zeggen wat je moet doen of wat je verkeerd doet... maar krijg je eigenlijk ja de spiegel van je kind terug, hoe die bij de opvang komt, hoe het gaat. En ja daar word je als moeder gewoon heel erg rustig van.' (Ouder)

Alleenstaande moeder met een slechte gezondheid (fictief)

'Door de naschoolse opvang kan ik weer genieten van de opvoeding van mijn kinderen.'

Moeder is alleenstaand en heeft vier kinderen. Haar dochter Milou gaat sinds drie jaar naar de naschoolse ondersteuning van de Schoor. Moeder heeft een slechte lichamelijke conditie en is sinds kort afgekeurd voor werk. Door haar conditie en het lage maandelijkse inkomen is de opvoeding voor haar niet makkelijk. Bovendien woont haar broer en zijn gezin tijdelijk bij hen in. Ze kunnen niet aan een zelfstandige woning komen. Moeder wenst dat iedereen een eigen plekje heeft. Ze ziet dat de huidige situatie niet goed is voor haar kinderen, maar wil haar neefjes en nichtjes niet op straat zetten.

Een buurtbewoner heeft een anonieme melding gedaan over het gezin bij Veilig Thuis, omdat Milou alleen op straat was. Daardoor heeft ze een lange tijd gezinsbegeleiders over de vloer gehad. Er ontbrak toen een zorgplan en er werd niet naar haar geluisterd. Toen ze hoorde dat het vrijwillig was, heeft ze de begeleiding direct stopgezet.

Milou heeft ADHD en heeft moeite om aansluiting te vinden bij leeftijdsgenootjes. Moeder heeft vanwege de familiesituatie en haar eigen gezondheid weinig mogelijkheden om Milou hierbij te ondersteunen. Bovendien vindt moeder het zelf ook lastig om aansluiting te vinden bij anderen. Daarom gaat ze naar de na van de Schoor. Volgens moeder heeft haar dochter dankzij de

Dagarrangementen vriendjes. Moeder voelt zicht eindelijk geholpen, omdat ze haar tips geven over hoe ze Milou kan leren om beter in anderen te verplaatsen.

'Ze luisteren naar mijn tips over wat werkt bij mijn dochter en ze geven mij ook goede tips over hoe ik om moet gaan met kinderen die ADHD hebben. Mijn dochter komt stralend thuis omdat ze heel de middag heeft kunnen spelen.'

Verbeterpunten

In de interviews zijn de respondenten ook gevraagd naar verbeterpunten voor de Dagarrangementen. De meeste respondenten geven aan geen verbeterpunten te hebben. Een respondent heeft aangegeven dat ze de kinderen op de locatie van de Wieken een grotere ruimte gunt. En verder is genoemd dat het prettig zou zijn als de kinderen de mogelijkheid hebben om een uurtje aan hun huiswerk te zitten.

4.3 PROGRAMMATHEORIE IN DE PRAKTIJK

In deze paragraaf zijn de resultaten van de observaties puntsgewijs beschreven aan de hand van de thema's dagritme en structuur, taalontwikkeling, gezonde voeding, beweging, persoonlijke aandacht en sociaal-emotionele ontwikkeling en ten slotte het thema locatie.

Dagritme en Structuur

Met betrekking tot het creëren van dagritme en structuur heeft de onderzoeker de volgende punten geobserveerd:

- In principe worden alle kinderen door de kinderwerkers van school opgehaald. Kinderen die op scholen zitten die verder zijn afgelegen komen zelfstandig.
- De kinderwerkers schrijven het dagprogramma van te voren op een groot en zichtbaar bord. Op de locatie van de Wieken werd deze mondeling toegelicht. De kinderwerkers hebben aangegeven dat ze iedere dag werken met een soortgelijk schema.
- Het programma start met een gezamenlijk eetmoment en later op de dag is er een tweede eetmoment.
- Iedere dag krijgen kinderen een moment om vrij te spelen.
- Op een aantal vaste dagen zijn er wekelijkse activiteiten die door de Schoor worden georganiseerd, bijvoorbeeld zingen, muziek spelen en activiteiten die bedoeld zijn voor oudere meiden. Deze activiteiten zijn ook bedoeld voor kinderen die niet naar de Dagarrangementen gaan.
- De kinderwerkers van het programma zijn over het algemeen lang in dienst bij de Schoor.
- Bij de onderbouwgroep op de locatie van Stedenpunt werken ze met themadagen met aanverwante activiteiten. Op woensdag is het bijvoorbeeld kalm-aan-dag en doen ze activiteiten zoals yoga en mindfulness.

Taalontwikkeling

Observaties die te maken hebben met taalontwikkeling:

- Op beide locaties hebben kinderen moeite met het spreken van de Nederlandse taal. Ze maken regelmatig taalfoutjes. Het is afhankelijk van de begeleider of de kinderen daarin werden verbeterd.
- Een deel van de kinderwerkers beheersen de Nederlandse taal niet goed.
- Tijdens de meeloopdagen waren geen andere programma gebonden activiteiten zichtbaar die bijdragen aan de taalontwikkeling van kinderen.

- Er vonden externe activiteiten van de Schoor plaats waarbij geoefend en gespeeld werd met de Nederlandse taal, zoals zingen.
- Volgens de kinderwerkers wordt in de koudere periode vaker voorgelezen dan in de warmere maanden. Kinderen willen over het algemeen liever spelen dan stilzitten.

Gezonde voeding

Observaties die te maken hebben met het thema gezonde voeding:

- Het gezamenlijke eetmoment bestond in principe uit luchtige crackers en rijstwafels met hartige beleg, zoals kaas en vleeswaren. Daarnaast konden de kinderen water, melk of limonade (met suiker) drinken. Na het eetmoment werd alles opgeruimd.
- De kinderen mochten zelf bepalen wat ze aten en hoeveel ze aten. Hier waren geen afspraken over gemaakt.
- Op alle dagen was er ook een groente- en fruitmoment. Het aanbod bestond hoofdzakelijk uit fruit, zoals aardbeien, bananen en appels.
- Een aantal oudere kinderen heeft aangegeven dat het eten vaak hetzelfde is waardoor zij het saai en onaantrekkelijk vinden.
- Kinderen van de onderbouwgroep krijgen één keer in de week een gevarieerd (en warm) gerecht aangeboden.
- Er vinden ook kooklessen plaats op de locaties van het programma. Deze zijn één keer per week en worden door een externe begeleider van de Schoor georganiseerd. Per keer kan een groep van zes kinderen hieraan deelnemen. De begeleider bedenkt en koopt de gerechten van te voren in. Tijdens de meeloopdagen werden aantrekkelijke gerechten voor kinderen gemaakt, namelijk kapsalons en hamburgers. De kinderen kregen eenvoudige tips over gezond eten, bijvoorbeeld over het verlagen van het zoutgehalte in gerechten. De kinderen leken veel plezier te hebben tijdens de kooklessen.

Beweging

Met betrekking tot beweging zijn de volgende aspecten opgevallen:

- De kinderwerkers stimuleerden de kinderen om bewegingsactiviteiten te doen op verschillende manieren. Zo stelden ze aan de kinderen voor om naar buiten te gaan, ze gingen samen met de kinderen naar buiten of ze bedachten leuke buitenspeelactiviteiten, zoals megabellenblaas. Het viel op dat de kinderen er veel plezier in hadden om samen met een begeleider te spelen. Niet alle kinderwerkers deden dit.
- Er waren tijdens de observatiedagen ook kinderen die niet mee wilden doen aan de bewegingsactiviteiten. Dit werd door de kinderwerkers gerespecteerd.
- Op de locatie Stedenpunt is er binnen voldoende ruimte voor de kinderen om bewegelijk te spelen. Bij de locatie de Wieken is dit minder. Verder heeft Stedenpunt een grote buitenspeelplaats.
- De kinderen uit de onderbouwgroep van Stedenpunt gaan iedere dag naar buiten.

Persoonlijke aandacht en sociaal- en emotionele ontwikkeling

De volgende aspecten zijn geobserveerd die betrekking hebben tot het bieden van persoonlijke aandacht en het bevorderen van sociale- en emotionele ontwikkeling:

- De groepsdynamiek kreeg voornamelijk aandacht van de kinderwerkers. De kinderwerkers spraken de kinderen aan wanneer ze bijvoorbeeld onaardig deden of niet luisterden. Deze gesprekken waren altijd constructief en geduldig. De kinderwerkers wilden vooral begrijpen

wat de overwegingen van het kind waren voor zijn gedrag. In dit verband is het de onderzoeker opgevallen dat de sfeer op de groepen over het algemeen harmonieus was.

- Stagiaires leken minder aandacht te hebben voor de sociale- en emotionele ontwikkeling van de kinderen. Tijdens de observaties werden ze hierin niet begeleid. Stagiaires waren voornamelijk met de kinderen aan het spelen.
- Sommige kinderwerkers gaven meer persoonlijke aandacht aan de kinderen dan anderen. De kinderwerkers die zich richten op de sociaal- en emotionele ontwikkeling van kinderen vroegen meerdere keren persoonlijke vragen aan de kinderen. Op momenten dat kinderen zich bijvoorbeeld hangerig opstelden werd gevraagd hoe de kinderen zich voelden. Daarnaast gaven de kinderwerkers ook persoonlijke aandacht door met ze te spelen.
- Op beide locaties werden er groepsgesprekken gehouden over de dag en hoe de kinderen zich voelen. Hierbij worden ook spellen toegepast. Deze gesprekken verliepen soms rommelig en onrustig. Een aantal kinderwerkers heeft aangegeven dat dit een moeilijke activiteit is voor kinderen en dat de kinderen en zijzelf nog hiermee moeten oefenen. Op de locatie van de Wieken zaten de kinderen van alle leeftijden tijdens deze gesprekken bij elkaar, waardoor sommige kinderen niet goed mee konden komen en onrustig werden.
- In aparte gesprekken hebben kinderwerkers aangegeven dat ze kijken naar individuele behoeften van kinderen en spelen daar waar mogelijk in op. Bijvoorbeeld specifieke hobby's of interesses van de kinderen. Hun ideeën vertellen ze ook aan de betrokken ouders. De begeleider gaf hierbij aan dat ze meer zouden willen inspelen op individuele behoeften van kinderen, maar vanwege de drukte van de groep lukt dit niet altijd.
- Op Stedenpunt werken ze ook met een volgsysteem waarin persoonlijke ontwikkeldoelen van de kinderen zijn geregistreerd. De doelen hebben vooral betrekking tot hun gedrag, omgang en taalontwikkeling. Deze doelen zijn samen met kinderen en ouders opgesteld. De kinderen worden door de kinderwerkers hierbij ondersteund. Kinderwerkers van de Wieken hebben aangegeven dat deze aanpak na de zomer ook wordt geïmplementeerd op de andere locaties.

Locaties

Tijdens de observaties viel het op dat de locaties invloed hebben op de elementen uit het programmatheorie.

- Zo is de locatie van de Wieken aanzienlijk kleiner dan de locatie Stedenpunt. De Wieken zit in een buurthuis en heeft in principe één ruimte tot haar beschikking. Op sommige dagen kunnen de kinderen ook spelen in de gymzaal. Doordat er één ruimte is, zitten de kinderen van alle leeftijden bij elkaar. Verder heeft het programma niet iedere dag een keuken tot haar beschikking. Qua buitenruimte is er wel voldoende speelruimte. Zo is er een voetbalveld, een zandbak en een klimrek waar de kinderen zich kunnen bewegen. De onderzoeker viel op dat de buitenruimte vervallen en rommelig oogt en dat er weinig schaduwplekken zijn om te kunnen spelen of te rusten.
- De groepsgrootte verschillen op de locaties. Zo is er bij Stedenpunt een grote groep bovenbouwleerlingen en onderbouwleerlingen, waardoor kinderen van dezelfde leeftijdsklasse met elkaar kunnen spelen. Waar het bij de Wieken erop lijkt dat de bovenbouwgroep aanzienlijk kleiner is in verhouding met de onderbouwgroep.
- De locatie Stedenpunt heeft meer ruimte tot haar beschikking. Zij hebben een eigen pand met verschillende ruimtes. Hierdoor kunnen ze de groepen scheiden en kunnen ze verschillende activiteiten tegelijkertijd organiseren, bijvoorbeeld kooklessen en rustmomenten. De buitenruimte van de locatie is ook breed opgezet. Er is een groot speelveld met verschillende mogelijkheden, zoals een tennisbaan, voetbalveld en een dansvloer. Het is de onderzoeker opgevallen dat er bij Stedenpunt weinig schaduwplekken zijn om te kunnen spelen of rusten.

4.5 REFLECTIE VAN DE KINDERWERKERS

Nadat de onderzoeker de uitkomsten van de interviews en de resultaten van de kijkdagen had geanalyseerd, heeft ze haar tussentijdse conclusies gepresenteerd aan de kinderwerkers. In deze paragraaf komen de reflecties van de kinderwerkers op de tussentijdse conclusies aan bod. De reflecties zijn beschreven aan de hand van de thema's: rol kinderwerkers, nadruk speelse activiteiten, taalontwikkeling en gezonde eetgewoonten. Ten slotte zijn de ontwikkelbehoeften van de kinderwerkers beschreven.

Rol kinderwerkers

Uit de interviews en de observaties van de onderzoeker komt naar voren dat de kinderwerkers door hun attitude en aanpak door ouders en kinderen worden gezien als medeopvoeder. Zo blijkt dat de kinderwerkers bijdragen aan het creëren van een dagritme en structuur, sociale ontwikkeling van kinderen en het bieden van genegenheid. De kinderwerkers onderschrijven deze punten.

'De kinderen willen graag liefde en ik wil dat graag aan hun geven.' (Begeleider)

Speelse activiteiten

Uit de observaties en de interviews blijkt dat het programma met name door middel van speelse groepsactiviteiten bijdraagt aan de sociaal- en emotionele ontwikkeling van kinderen. Tijdens de observaties is bovendien gebleken dat de kinderwerkers op groepsniveau vooral met de kinderen op groepsniveau interacteren en minder op persoonlijk niveau. Bij Stedenpunt lijkt meer aandacht te zijn voor zelfreflectie en ontwikkeling van kinderen door middel van ontwikkelafspraken. Kinderwerkers geven aan dat ze dit punt herkennen. De Schoor is momenteel bezig met het invoeren van een volgsysteem voor de persoonlijke doelen van alle kinderen. Verder is genoemd dat het geven van persoonlijke aandacht aan de kinderen lastig is, doordat de groepen groot zijn.

Taalontwikkeling

Uit de interviews blijkt dat ouders tevreden zijn met de voortgang van de taalvaardigheid van hun kinderen. Waarbij de onderzoeker tijdens de meeloopdagen wat betreft het corrigeren van taalfouten, weinig aanwijzingen heeft waargenomen waaruit blijkt dat het programma daar noemenswaardig aan bijdraagt.

De kinderwerkers geven aan dat ze regelmatig voorlezen en dat kinderen ook worden aangemoedigd om te lezen. In de zomer hebben de kinderen daar alleen weinig zin in. Dat zou een reden kunnen zijn dat dit niet is waargenomen. Daarnaast geven de kinderwerkers aan dat ze onvoldoende handvatten hebben om bij te kunnen dragen aan de taalbevordering van kinderen. *'Kinderen moeten op school al veel stilzitten, bij de Dagarrangementen willen ze vooral spelen en bewegen.'* (Begeleider).

Gezonde eetgewoonten

Tijdens de meeloopdagen blijkt dat gezonde eetgewoonten bij de Dagarrangementen in de praktijk (nog) weinig prioriteit heeft. De kinderwerkers geven aan dat zij de conclusie van de onderzoeker delen. Ze geven aan dat dit een aandachtspunt is. Ze willen hier graag meer over leren en meer handvatten vanuit de organisatie krijgen.

Ontwikkelbehoeften kinderwerkers

Ten slotte zijn ontwikkelbehoeften van de kinderwerkers aan bod gekomen. Ze onderschrijven de observatie van de onderzoeker dat afhankelijk van het type werkonderdeel, de kwaliteit in de

begeleiding wisselend is. Ze geven hierbij aan dat ze praktische handvatten en richtlijnen nodig hebben om de elementen uit de visie beter in de praktijk te brengen. Op dit moment doen de kinderwerkers hun werkzaamheden veelal op gevoel en door dingen uit te proberen. Hierdoor ontstaan er verschillen in de uitvoering. Ze zouden graag willen meewerken aan het ontwikkelen van richtlijnen.

De kinderwerkers hebben aangegeven wat hun behoeften zijn met betrekking tot de doorontwikkeling van het programma.

- Het bevorderen van gezonde eetgewoonten door middel van het verbouwen van groenten en fruit en het organiseren van gezonde kooklessen.
- Het organiseren van externe uitjes zodat kinderen meer ervaring op doen met kunst, cultuur en sport. De kinderen leven over het algemeen in armoede waardoor ze weinig meekrijgen en meemaken.
- Het creëren van rustige plekken bij de Dagarrangementen zodat kinderen zich terug willen trekken als ze dat willen.
- Meer tijd en ruimte om aan individuele doelen van de kinderen te werken. Bijvoorbeeld door middel van activiteiten waarin kinderen leren om hun gevoelens beter te uiten.
- Een grotere locatie voor de Wieken, met meer mogelijkheden om buiten te spelen.
- Meer mogelijkheden voor de kinderwerkers om met en van elkaar te leren.
- Professionaliseringsmogelijkheden op het gebied van gezonde leefstijl en voeding, taalontwikkeling en sociaal- en emotionele ontwikkeling.
- Een evenwichtiger man/vrouw verhouding in het team. De kinderwerkers vinden dat dit goed is voor de kinderen. *'Sommige kinderen, met name jongens, zoeken de mannelijke kinderwerkers continu op. Ze missen dat thuis'*

5.1 CONCLUSIE

Deze evaluatie geeft inzicht op welke wijze de Dagarrangementen in de praktijk wordt vormgegeven en hoe ouders en kinderwerkers het programma ervaren. In deze paragraaf zijn de conclusies beschreven.

Allereerst blijkt uit de evaluatie dat voornamelijk kinderen die volgens ouders of professionals extra ondersteuning kunnen gebruiken naar de Dagarrangementen gaan. Dit zijn veelal kinderen uit gezinnen met uitdagingen op uiteenlopende gebieden, zoals armoede, taalproblemen en draaglast van ouders.

Ouders, school en jeugdzorgorganisaties kunnen kinderen aanmelden voor het programma en het programma bekijkt per situatie of een kind in aanmerking komt. Hiervoor is geen standaard protocol beschikbaar. Deze factoren zorgen voor laagdrempeligheid. Tegelijkertijd zou het mogelijk zijn dat door deze flexibele aanpak de locaties verschillende afwegingen maken bij de aanmelding van kinderen, waardoor een deel van de beoogde doelgroep met deze aanpak mogelijk niet wordt bereikt.

Uit deze evaluatie blijkt verder dat ouders door het programma positieve ontwikkelingen zien bij hun kinderen op het gebied van taalvaardigheid, gehoorzaamheid en sociale vaardigheden en dat dit overeenkomt met de verwachtingen die ouders hadden bij de aanmelding. Bovendien toont het onderzoek dat de betrokkenheid van het programma bijdraagt aan het verminderen van de draaglast en het empoweren van ouderschap van een gemarginaliseerde doelgroep.

Een andere conclusie van deze evaluatie is dat de Dagarrangementen in de leefomgeving van gezinnen zit en een goede aansluiting maakt met de doelgroep. Door de houding en inzet van de kinderwerkers en de ervaren positieve effecten op kinderen en gezinnen draagt het programma positief bij aan het versterken van de pedagogische basis van de meest kwetsbare wijken van Almere (tabel 1). Eerdere onderzoeken laten zien dat deze type wijken gebaat zijn bij professionals die ontmoetingen onder bewoners stimuleren, een positieve rol spelen in de opvoeding en sociale controle uitoefenen (Kullberg et al, 2021).

De Dagarrangementen beoogt zich, ten behoeve van de ontwikkeling van kinderen, te richten op de elementen: sociale en emotionele ontwikkeling, gezonde eetgewoonten en taalvaardigheid. Hoewel ouders over het programma zeer tevreden zijn, komt uit de evaluatie ook naar voren dat er verbetermogelijkheden zijn. De elementen komen in verschillende mate tot uiting in de praktijk, waarbij de kwaliteit wisselend is. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn het gemis van praktische richtlijnen en professionaliseringsmogelijkheden.

Zowel de kinderwerkers als de coördinator van het programma hebben bijgedragen aan het formuleren van deze verbeterpunten en hebben aangegeven dat zij op professional- en op organisatieniveau willen meewerken aan de doorontwikkeling.

Vervolg

Het lectoraat KIOZ en de Schoor zijn in gesprek over de verbetermogelijkheden die uit het onderzoek zijn gekomen. Het versterken van de activiteiten ten behoeve van de sociale- en emotionele ontwikkeling van kinderen is voor de Schoor een belangrijk speerpunt voor 2024. Momenteel wordt er verkend op welke wijze het lectoraat aan dit speerpunt kan bijdragen.

5.2 DISCUSSIE

In dit onderzoek zijn een aantal keuzes gemaakt ten behoeve van de validiteit van het onderzoek. Ten eerste zijn voor dit onderzoek verschillende onderzoeksmethoden gebruikt, waardoor meerdere invalshoeken zijn benut om inzicht te krijgen hoe elementen van de methodiek Dagarrangementen vertaald worden in de praktijk en wat de ervaringen van ouders en professionals zijn. Ten tweede, zijn de tussentijdse conclusies gevalideerd door de coördinator en kinderwerkers van de Dagarrangementen. De observaties en interpretaties werden over het algemeen herkend.

Echter, moet bij de interpretatie van de resultaten, wel rekening gehouden worden met twee methodische beperkingen. Allereerst is het aantal interviews dat per locatie is afgenomen aan de lage kant. Bovendien zijn de interviews geselecteerd door de Dagarrangementen. Hierdoor zou mogelijk niet alle ervaringen van ouders in kaart zijn gebracht. Daarnaast bevat het onderzoek twee meetmomenten in een relatief korte periode. Een langere observatieperiode met meerdere meetmomenten is nodig om zicht te krijgen of de Dagarrangementen een positief bijdrage levert aan de ontwikkeling van kinderen.

6 BRONNENLIJST

BRONNENLIJST TABEL

1. Allecijfers.nl (verzameling van databronnen (DUO, CBS, RIVM, UWV))
  2. Buurtmonitor volwassenen (2019). GGD Flevoland, Lelystad
  3. Buurtmonitor jongeren (2021). GGD Flevoland, Lelystad
-

TEKST

Kullberg, J., Mouktadibillah, R., & Vries, J. D. (2021). Opgroeien in een kwetsbare wijk.